

Inatsisartunut ilaasortaq
Anda Uldum,
Demokraatit

§ 37 tunngavigalugu naqinnernik ilisarinnissinnaangitsut pillugit apeqqummut nr. 2011-84-imut akissut

Naalakkersuisut apeqquteqaatitit qutsatigaat

1. "Ilisimatusarnerit tamarmik takutippaat, atuarnrup ukiuini siullerni atuartut "ilikkagassaq" ilikkarsimassagaat. Tassa imaappoq, atuartut 2. klassimi atuarnrinni atuarsinnaangorsimassasut."

Pineqartoq soqutigisarigakku Naalakkersuisut qinnuigerusuppakka ersarissumik oqaatigeqqullugu ilisimatusarneq suna matumani pineqarnersoq.

Akissut:

1990-ikkunni Bornholmimi tarnip pissusaanik ilisimasalimmit Jørgen Frost-imit ilisimatusartoqarpoq. Taassuma allaaserai atualerlaat atuarsinnaaleriartornissaminntut ineriartornerminni sunik atorfissaqartitaqarnerisut. Atualerlaat atuarsinnaalersinniarneqarnerminntut ilinniartinneqalernerminni tigoraasinnaanermut piareersimasariaqarput. Taassumap atortussat: Oqaatsinik Pinnguaatit, maannakkut kalaallisunngortinneqarsimasut inerisarpai.

Piaartumik atuarsinnaanermik ineriartortitsilersinnaanermik eqqartugaqartunik allaaserisarpasuaqarpoq, aakua annikkaluartut kisiannili nutarfasissut:

Arnbak, E & Borstrøm, I 2007

Projekt med formål at udvikle procedure til identifikation af elever med risiko for dysleksi i begyndelsen af 3. klasse.

Frost, J 2001

Forskelle i læse- og staveudvikling hos begynderlæsere med henholdsvis høj og lav fonembevidsthed (Differences in reading development among beginning-readers with high versus low phonemic awareness on entering grade one. *Reading and Writing. An interdisciplinary Journal*, 14, 615-642

Petersen, D. K. 2003

Fokus på udtalen – et nyt dansk forskningsprojekt. *Nyt om Ordblindhed*, nr. 37

2. " Taava aamma atuarniup ukiup affakkaartumik atuarsinnaassutsimik misissuinerimikkut atuartut piginnaasaat misissortassavaat. Novemberip majillu qaammataani atuartut 2. 3. 4. aamma 5. klassimi atuartut atuarsinnaassusaat misissorneqartarpoq inernerillu klassimi atuartitsinerup ingerlaqqinnerani tunngavigineqartarput."

14. april 2011
Sagsnr. SJ-STD-ADCH
Dok. Nr. 478237

Postboks 1029
3900 Nuuk
Tlf: +299 34 50 00
Fax: +299 32 20 73
Email: kiin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Atuarfiit sorliit misissuinerit taakkunanga ingerlatsisarpaa aamma sorliit ingerlatsineq ajorpat ? Naalackersuisut qanoq iliorlutik qulakkeertarpaat misissuinerit inernerit atuarfinni ataasiakkaani atuartitsinermut atornerqartarneri ?

Akissut:

Naalackersuisut atuarfiit ataasiakkaat kommunilluunniit atuarsinnaassutsimik misissuinerit atuisimanerit paasisutissaateqanngillat tassami atuarfiit ataasiakkaat kommunilluunniit namminersuutigalugit tamakku misissuinerit atornerlugit aalajangertarmatigit. Taamaattumik Naalackersuisut kommunit ataasiakkaat misissuinerinni paasisaminnik aalajangersimasumik atueqqullugit peqqusinnaanngilaat.

Qaasuitsup Kommunia-ni PPR-Avannaa ukiuni kingulliunerisuni atuarneq pillugu qitiutitsisimavoq. Kommunimi immikkut atuartitsinermi siunnersortit ilinniartinneqarsimapput atuartut atuarsinnaanermi killiffiit misissuisinnaanngorlugit taamaaliornerni atuarfinni klassini aalajangersimasuni atuarsinnaassuseq misissorneqartarpoq. Siunnersortip misiligitit kukkunerisortarpari inernerilu nalunaarsortarlugit. Tamatuma kingorna inernerit PPR-Avannaanut nassiuttarpaat. PPR-imi siunnersortip tamatuma kingorna atuarfiit tamaasa nalunaarfigiortarpari siunnersorlugillu atuartut sorliit eqqumaffigisariaqarnersut aamma atuartut sorliit immikkorluinnaq anguniagaqartillugit ilinniartinneqartarpari. Tamatuma kingorna atuarfimmi siunnersortip, atuartut ajornartorsiortut qanoq ilinniartinneqarsinnaanermi siunnersuutit ingerlatitseqqinnissaq, suliasarilertarpaat.

3. ” Aap, illoqarfanni nunaqarfanni atuarfiit ilinniartitsisinnaanerat assigiinngilaq. Atuarfinni assigiinngitsuni ilinniartitsisut ilinniarsimanerat assigiinngitsuummat aamma ilinniartitsisut ilinniartitseriaasiat assigiinneq ajorpat. Assigiinngissut tamanna assigiissarneqarsinnaavoq ilinniartitsisut atuarnermut atuartitsisartut ilinniartitsisut ilinniarsimalerpata.

Qanoq iliorlutik Naalackersuisut qulakkeerniarpaat, ilinniartitsisut atuarnermut ilinniartitsisartut tamarmik ilinniartitsisut ilinniarsimalernissaat ? Aaqiissutissat allat suut Naalackersuisut takorloorpaat ?

Akissut:

Pingaaruteqarpoq erseqqissassallugu kommunit namminersorluinnarlutik ilinniartitsinissamik pilersaariorlutillu piviusunngortiterisussaammata – aamma atuarneq allannerlu eqqarsaatigalugit.

Atuarfiit ilisimaarisussaavaat, atuarsinnaanerpaa qanoq ingerlasarnerata, ilinniartitsisunit eqqumaffigineqarnissaa. Ilinniartitsisut naqinnerit nipaannik nalunngisaqartusaapput. Nipit assigiinngitsut nalunngittussaavaat aamma nalunngittussaavaat, nipit aalajangersimasumik nippatsinneqarsinnaanerat qanoq atuarsinnaalernissamut pingaaruteqartigisoq. Atuartut taamaaliorniarnermut ajornartorsiuteqarpata pingaaruteqarpoq pimoorussamik suliffigineqarnissaat taamaaliornikkut nippatsitseriaatsinik paasinnissamut periarfissinneqartussaammata.

Pingaaruteqarpoq ilinniartitsisut /minnermut ilinniartitsisut 1. klassini minnerit ilinniartitsisut Oqaatsinik Pinnguaatinik atortoqarlutik ilinniartitsisarnissaat,

taamaaliormi meeqqat oqaatsinik oqaaseqatigiinnik, taanikkaarinernik nipinillu ataasiakkaanik paasinnikkut misilittagaqalersinnaaqullugit.

Taamatutaaq pingaaruteqarpoq angajoqqaat meeqqaminnik oqaloqateqartarnissaat, meeqqaminnik atuffassisarnissaat aamma namminersortumik oqaasinngortiterisinnaanissamut meeqqaminnut piunaffiginnittarnissaat. Atuarsinnaalernissamut ilinniartinneqalernermi pingaaruteqarpoq meeqqat pitsaasumik allanngortitanillu oqalussinnaanissaat aamma oqaatsinik taaguilluarsinnaasarnissaat. Oqaatiginiakkaminnik ilusilersuinissamut sungiussimasariaqarput.

Ullumikkut neqeroorutit piusut saniatigut suliami tamatumani siunissami pikkorissaasamerit ilinniartitseqqittarnerillu pillugit iliuusaasinnaasunik Naalakkersuisut Inerisaavimmik oqaloqateqalersaarput.

4. ” Isumaqqanngilaq (aallaqqaammut) misissussallugu atuartut naqinnernik takunnissinnaannginnersut.

Naalakkersuisut qinnuigissavakka itisileqqullugu sooq taamannak isumaqarnerlutik, tassa isumaqqanngitsoq misissussallugu atuartut naqinnernik takunnissinnaannginnersut?

Akissut:

Meeraq atuarnermut ilinniartinneqarsimatinnagu naqinnernik ilisarinnissinnaannginnersoq paasineqarsinnaanngilaq.

Nunatsinni naqinnernik ilisarinnissinnaannginnermik paasiniaanermut misileraateqanngilaq.

Meeraq naqinnernik ilisarinnissinnaanngikkuni, naqinnernik nipinngortitsiniarneq nipinillu naqinninngortitsiniarneq annertuumik ajornartorsiutigisarpai. Taamatut ajornartorsiuteqarnera aatsaat paasineqarsinnaavoq meeraq naqinnernik nipinillu ilinniagaqalerpat.

Naqinnernik ilisarinnissinnaanngissuseq ersertarpoq oqaatsinik allassimasunik isummersuiniarnermik annertuutigit ajornartorsiuteqartoqartillugu. Oqartoqarsinnaavoq naqinnernik ilisarinnissinnaannginneq naqinnerit nipaasa isummersornissaannik ajornartorsiuteqarnerusoq. Naqinnerit nipaasa isummersorneqarsinnaanerit tassaavoq naqinnerit tamarmik immikkut nipeqartinneqarnerat.

Meeraq atualeraangat aaqqissussamik oqaatsit oqaaseqatigiittut, oqaatsit ataasiakkaatut, taanikkaarnertut aamma nipinit ataasiakkaanit qanoq katiterneqarsimanerinek ilinniartinneqalersarpoq. Tamanna pisarpoq siuliani taakkartukkatut tulleriarinikkut.

Atualerlaat amerlasuut atuarnermik allannermillu ilikkarniarneq ajornartorsiutigisarpaat. Taamaattumik ilinniartitsisup nalilersortariaqartarpaa ajornartorsiutit taamaattut sunik tunngaveqarnerisut. Imaassinnaavoq atuartoq ajornartorsiuteqartoq, arriitsumik ilikkariartortarnini, eqqaamaniarnermigut ajornartorsiuteqarnini, oqaatsitigit ineriartornermini amigaateqarnini tamatumani luunniit kingusissuunini, naqinnernik ilisarinnissinnaannginini imaluunniit angerlarsimaffimmitt kaammattorneqarnermik

amigaateqarnini pequtigalugit. Ajornartorsiuteqarneq aallaavigalugu ilinniartitsisoq assigiinngitsutigut iliuuseqartariaqartartussaavoq.

5. Naalackersuisut qinnuigissavakka nassuiaqqullugu Nuummi ulluni 22. aamma 23. marts atuarnermik allannermillu ajornartorsiutillit pillugit ataatsimeersuartoqarmat suut paasineqarsimanersut. Nassuiaammi Naalackersuisunut oqaatigeqquneqarpoq maannagaaq suliniutit suut aallartinneqarnissaat takorloorneqarnersaq.

Akissut:

Inersimasut atuarniarnermikkut allanniarnermikkullu ajornartorsiutaat pillugit Nunat Avannarliit Ataatsimeersuarneranni, Nuummi martsip 22-aniit 23-anut pisumi Nunani Avannarlerni misilittakkatigut nalunngilersimasanik qitiutitsinikkut paarlaassuisoqarpoq. Ataatsimeersuarnermi ilaatigut piumassuseqalersitsineq, suliffeqarfinnik peqataalersitsineq aamma inersimasunik atuarniarnermikkut allanniarnermikkullu ajornartorsiutilinnik misileraanikkut ilinniartitsinikkullu periutsit qulequtaralugit sammineqarput. Ataatsimeersuarnerup nalaani peqataasut Nunat Avannarliit akornanni attaveqaatitaartorput aamma siunissami pineqartumi qitiutitsinissamut iluaqutissanik periutsinik tigussaasunik pissarsiaqarput.

Nunat Avannarliit ataatsimeersuarnerannut nangissutitut Naalackersuisut nunatsinniit peqataasunik martsip 24-anni ataatsimiititsinermut aggersaapput tamatumani lu peqataasut siunissami Nunatsinni inersimasut atuarniarnermikkut allanniarnermikkullu ajornartorsiuteqartut ikiorserneqarnissaannut iliuusissanik kaammattuusiorput. Kaammattuutit tamakku Naalackersuisunut Palle Christiansen-imut aamma Ove Karl Berthelsen-imut saqqummiunneqassapput, tamatumalu kingorna aalajangerneqarumaarpoq iliuusissat sorliit ingerlateqqitassatut aallartisarneqarumanersut aalajangersarneqarumaarput.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Palle Christiansen